

Het Veld 7/03/94

'Philoktetes-Variaties' zaait verwarring

BRUSSEL — De première van *Philoktetes-Variaties*, donderdag in het Lunatheater in Brussel, heeft flink wat verwarring gezaaid. Het project wordt gedragen door een gezelschap van Europese en Amerikaanse kunstenaars in een regie van Jan Ritsema. Centraal staat Ron Vawter, de grandioze Amerikaanse acteur die het aids-virus in zich voelt vreten.

Philoktetes is de mythische figuur die na een slangebeet door de Grieken op een eiland wordt achtergelaten. In de oorlog met Troje wordt het duidelijk dat de Grieken niet kunnen winnen zonder de boog van Philoktetes. Twee mannen worden dan ook naar het eiland gestuurd om Philoktetes' boog afhandig te maken: Odysseus en Neoptolemos. Dit is heel kort het verhaal zoals dat in de loop der eeuwen door verschillende kunstenaars herwerkt werd. Voor deze voorstelling werd geopteerd voor drie moderne versies: van de Amerikaanse auteur John Jesurun, van de Duitser Heiner Müller en van de Franse André Gide. Deze variaties wor-

den in die volgorde na elkaar gespeeld in hun oorspronkelijke taal.

Dat schept meteen een eerste probleem. De teksten zijn meerduidig en niet altijd helder. Met een mondje schoolduits kom je niet ver bij Müller. Trouwens, ook Vawter heeft duidelijk last met het Duits, wat de verstaanbaarheid er niet beter op maakt. Een groot deel van het publiek moet dan ook willens nillens afhaken.

Leven en dood

Gelukkig is het scènebeeld mooi om naar te kijken. Herman Sorgeloos ontwierp drie aparte en naast elkaar staande podia voor de drie variaties. Erachter en hoger staat nog een podium, waarop de Amerikaanse muzikant Henry Threadgill zijn ding doet. Dat decor beperkt evenwel danig de actie op de scène. De statische beelden kunnen op zich dan wel mooi zijn, maar voor wie de tekst al kwijt is, volstaan die niet om de verveling af te houden.

Niet zonder enig poeha was voorts de medewerking van de befaamde cineaste Leslie Thornton

en van muzikant Threadgill aangekondigd. Ook hun bijdragen brengen echter weinig leven in de brouwerij. Integendeel, de video's van Thornton voegen weinig essentieels aan de voorstelling toe en wat Threadgill erin komt doen is mij, met alle respect, al helemaal onduidelijk.

Blijven echter de drie acteurs: Ron Vawter, Dirk Roofthoofd en Viviane De Muynck, stuk voor stuk pure klasse. Van begin tot einde staat Vawter in het middelpunt. Deze voorstelling gaat dan ook over aids, over angst en liefde, over uitstoting door de maatschappij, over leven en dood. Vawter gaat ver, héél ver. Op het randje van het exhibitionisme zit hij wanneer het publiek zijn naakte lichaam te zien krijgt, met daarop duidelijk de sporen van zijn ziekte.

Maar, zijn ziekte speelt hem ook op een andere manier parten. Van bij het begin kucht Vawter voortdurend en verliest hij zijn concentratie op de tekst. Het gaat zover dat hij aan de andere acteurs moet vragen zijn monologen over

te nemen. In het derde bedrijf, waarin Philoktetes/Vawter als regisseur en fotograaf zijn eigen dood poogt vast te leggen, loopt het volledig uit de hand: de complete chaos. Opzet? Het zou kunnen, maar het lijkt mij erg onwaarschijnlijk.

Zelfs in dat laatste bedrijf blijven de drie acteurs evenwel van grote klasse getuigen. Zij staan er en niemand die er naast kan kijken. In die zin is deze (mislukte) voorstelling vooralsnog een monument, een hommage aan Vawter ook, die zichzelf zal blijven geven tot het allerbitterste einde...

—Filip Decruynaere

„Philoktetes-Variaties”, een productie van Kaaitheater, speelt nog op 10, 11 en 12 maart in het Lunatheater in Brussel (02/218.59.59); op 16, 17, 18 en 19 maart in de Singel in Antwerpen (03/248.38.00) en reist dan naar Berlijn, Amsterdam, Salzburg, Frankfurt, Hamburg en de Verenigde Staten.